

Формування Зведеного каталогу оцифрованих видань публічних бібліотек України

Вікторія Добровольська

Кафедра культурології та інформаційних комунікацій
Національна академія керівних кадрів
культури і мистецтв
Київ, Україна
vika_dobrovolska@ukr.net

Оксана Збанацька

Кафедра культурології та інформаційних комунікацій
Національна академія керівних кадрів
культури і мистецтв
Відділ лінгвістичного забезпечення інформаційно-
пошукових систем
Національна бібліотека України імені Ярослава Мудрого
Київ, Україна
ZbanatskaO@i.ua

Abstract. *It is reviewed the main aspects of the Consolidated Catalog of the digitized publications formation. This process provides the creation of a single database of digitized publications that are located in the funds of public libraries of Ukraine.*

Ключові слова: зведені каталоги, оцифровані видання, публічні бібліотеки.

ВСТУП

Зведений каталог оцифрованих видань – це інтегрований інформаційний ресурс, що містить інформацію про цифровий контент, вироблений публічними бібліотеками України, представлений в мережі Інтернет у вигляді електронного каталогу, що існує в режимі реального часу, складається з бібліографічних описів електронних копій друкованих видань з можливістю переходу на повний текст видання на сайті відповідної установи [2]. Зведений каталог оцифрованих видань має загальнонаціональний статус з вільним доступом [4, с. 53].

У 2016 р. було розпочато реалізацію проекту “Зведений каталог оцифрованих видань”, що змістовно пов’язаний з електронною бібліотекою (ЕБ). Був розроблений “Порядок формування Зведеного каталогу оцифрованих видань”, затверджений Наказом Міністерства культури України від 25 травня 2016 р. № 360 і набув чинності 15.07.2016 р. [4, с. 52–53].

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ

Сьогодні кожна публічна бібліотека України здійснює оцифрування своїх фондів за власною програмою і незалежно одна від одної. З огляду на велику вартість і трудозатратність робіт з оцифрування та з метою усунення невиправданого дублювання, коли одну й ту саму книгу оцифровують різні бібліотеки, постало питання про координацію та взаємодію в цій роботі. Створення електронного каталогу, що об’єднає інформацію про всі наявні в публічних бібліотеках оцифровані видання, є одним з основних методів вирішення зазначених проблем [4, с. 52].

Зведений каталог оцифрованих видань створюється з метою обліку і бібліографічного опису оцифрованих друкованих видань публічних бібліотек України; акумуляції інформації про ці електронні документи; взаємного інформування бібліотек про наявність оцифрованих видань в їх фондах, у т. ч. представлених онлайн; здійснення процесу оцифрування видань публічними бібліотеками України; уникнення дублювання в роботі; надання користувачам якісно нових можливостей роботи з електронними копіями видань з єдиної точки доступу [4, с. 53].

Організаційне забезпечення формування Зведеного каталогу оцифрованих видань (ведення, формування, представлення) здійснює Національна бібліотека України імені Ярослава

Мудрого (НБУ ім. Ярослава Мудрого). Для формування ядра електронного каталогу оцифрованих видань використано бібліографічні записи електронних копій видань, наданих бібліотеками – учасницями проекту ЕБ [4, с. 53].

Для усунення дублювання у процесі оцифрування видань кожна публічна бібліотека щороку до 1 грудня надсилає до НБУ ім. Ярослава Мудрого свій план оцифрування друкованих видань на наступний рік, затверджений керівником публічної бібліотеки. Під час планування обов'язково є перевірка НБУ ім. Ярослава Мудрого наявності оцифрованих видань в ЕБ “Культура України”.

Головними принципами формування ЕБ “Культура України” є децентралізація процесу оцифрування документів з подальшою їх централізованою диспетчеризацією та зберіганням, і в результаті надання доступу до них з єдиної точки [1, с. 7].

Запозичення електронних документів, вироблених іншими суб'єктами чи організаціями, здійснюється на договірній основі відповідно до норм чинного законодавства і з урахуванням обопільних інтересів. Зразок договору розміщено на сайті ЕБ “Культура України” [2]. Також на сайті представлено “Авторський договір про передачу невиключного права на використання твору” для авторів творів [2].

Каталогізування оцифрованих копій друкованих видань здійснюється в програмному забезпеченні MAPK-SQL з дотриманням правил бібліографічного опису. Обов'язковими примітками при складанні бібліографічного запису є зазначення місця зберігання друкованого документа та посилання на повні тексти документів відповідних бібліотек [3, с. 54].

Зведений каталог оцифрованих видань представлений на сайті НБУ ім. Ярослава Мудрого (<http://digit.catalogue.nplu.org/>) та на сайті ЕБ “Культура України” (<https://elib.nlu.org.ua>) у вільному доступі для користування. Станом на 05.05.2020 каталог містив 8 743 бібліографічних записів [2].

Переглянути документи можна, скориставшись пошуком. У пошуковому вікні

“За всіма полями” здійснюється пошук документів одразу за всіма основними полями бібліографічного запису (автор, назва, місце зберігання, рік видання). Особливої уваги заслуговує пошук за місцем зберігання, де із випадючого списку можна обрати конкретну публічну бібліотеку і переглянути запропоновані нею оцифровані видання (Рис. 1).

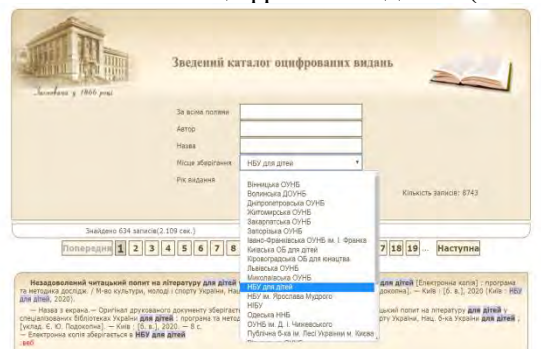

Рис. 1. Зведений каталог оцифрованих видань

Таким чином, створення Зведеного каталогу оцифрованих видань об'єднало інформацію про всі наявні в публічних бібліотеках оцифровані видання. Також Проект надає можливість одночасною інтегрувати ЕБ свої ресурси в єдиний інформаційний простір.

ЛІТЕРАТУРА

- [1] Бакан С. Ф. Електронна бібліотека “Культура України”: здобутки та нові напрями діяльності. Б-ка і книга в контексті часу: зб. наук. ст. VII Всеукр. наук.-практ. конф. Київ, 2013. С. 6–12.
- [2] Зведений каталог оцифрованих видань. [Електронний ресурс]. Нац. б-ка України імені Ярослава Мудрого. URL: <http://digit.catalogue.nlu.org.ua> (дата звернення: 05.05.2020).
- [3] Культура України: електронна бібліотека [Електронний ресурс]. Нац. б-ка України імені Ярослава Мудрого. URL: <http://elib.nplu.org> (дата звернення: 05.05.2020).
- [4] Рудич О. Б. Зведений каталог оцифрованих видань: новий корпоративний проект. Б-ка і книга в контексті часу: зб. матеріалів X Всеукр. наук.-практ. конф. Київ, 2017. С. 52–54.